

ILLÉS-NAPI HAGYOMÁNYOK TEMERINBEN

Csorba Béla

A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete, Újvidék

Közlésre elfogadva: 1989. november 21.

Illés próféta kultusza, mely *Bálint Sándor* szerint Árpád-kori szakrális népeletünk bizánci jellegű öröksége,¹ Temerinben a XIX. sz. második felében virágzott fel. Több, egymásnak kis mértékben ellentmondó szóbeli és írásos adat alapján arra a következtetésre jutottam, hogy Temerinben Illés napja 1853-tól vagy 1854-től, de legkésőbb 1876-tól kezdve számít fogadalmi ünnepnek és munkatilalmi napnak, noha ez utóbbi minden valószínűség szerint sokkalta korábbi eredetű. (A harmincas évek jugoszláviai magyar sajtójában - amelynek Illés napra vonatkozó publikációiról még lesz szó - mindenesetre a legtöbbször emlegetett évszám 1854.) A fogadalmi ünnep megülésétől okául mind az írásos források mind a szájhagyomány különféle természeti katasztrófákat (szárazságot, szélvihart, dögvészt) neveznek meg. Mindez valószínűleg hiteles tényeken alapul, hiszen a július 20-a körüli napok időjárása végtelenül szeszélyes, a meteorológusok tudnák megmondani, miért, azonban nem nehéz felfedeznünk bizonyos motívumokat és párhuzamokat a bibliai Királyok Könyvének Illés-életrajzával. Illés Izrael Istene nevében szárazságot bocsát az országra Acháb és Jezabel Baal-kultuszán fölgerjedve ("ezekben az években ne hulljon se harmat se eső, csak az én szavamra"), később pedig, midőn a Kármel hegyén összemérte erejét Baal 450 prófétájával, könyörgésére "tűz hullott az Úrtól", ezt követően pedig "nemsokára elsötétedett az ég a viharfellegetektől, és hatalmas záporosó esett."² A harmincas évek újságírója a maga kissé fellengzős modorában így festi elénk a múlt századi csapásokat: "Nyolcvannégy éve, hogy e napon megáll a munka a legnagyobb dologidőben, mert így fogadták meg az ősök. Így fogadták meg akkor, amikor a Teremtő kifürkészhetetlen akarata három egymást követő évben egyik csapást a másik után mérte a községre és lakóira. A 49-es évi "nagy szaladás" után visszatérők üszkös romokat, csonka templomot találtak a virágzó község helyén. Nagy szorgalommal láttak a romok eltakarításához, a szántókon burjánzó embermagas-

ságú bozót kiirtásához. Felépültek az új hajlékok, gulya és ménes legelt a legelőkön, újraéledt a község. De 1851-ben a különböző vidékekről összeterelet állatállományt megtizedelte a dögvész, alig maradt néhány állat. A rákövetkező évben aszály pusztított és olyannyira tönkretette a termést, hogy a népek kivétel nélkül messze más határokon kellett munkát vállalni, hogy némi vetőmaghoz, kevés kenyérhez jusson. (...) De nem teljesültek a remények. 1853-ban Illés napján oly irtó vihar száguldott végig a községen és a határon, amely mindent elpusztított. Az órák hosszat tartó jégverés letarolt mindent. Nemcsak a termést semmisítette meg, hanem irtó kárt tett a jószágállományban is. Az aprójószágot agyonsújtotta, de lovakat és szarvasmárhákat is. Az irtó erejű vihar fákat tépett, tetőket vitt el, a szabadon talált boglyákat, szekereket felborította. A jégesőtől kicsépelte kékéket más határba vitte.³

Az Illés napi viharokról természetesen számtalan történet gyűjthető a szájhagyomány alapján is. Illést az idősebbek "Isten ostorának", a villámlást "Isten büntetésének tartják." Az égzörgést Illés tüzes szekérének tulajdonítják, akárcsak a délszlávság körében. Temerinben is él még az a hiedelem, hogy a villám okozta tüzet csak tejjel lehet eloltani, s az is, hogy a tej vonzza a villámot. "Ha zörgött az ég, oszt fejtek Sörös öregapámék, akkó a kötő alá tették a zsetárt, mert a tej húzza a villámot."⁴

A névnapját kereső Illés hiedelemmondája Temerinben is ismert. "Mindég azt mondták, hogy kérdezi a Illés az Úr Jézust, hogy mikor van az ő nevenapja. Vót, hogy hát nem mondta még neki. Vót, hogy aszonta, hát most má emút. De néha eltalála pont azokat a napokat Illés, akkor megjelént irtó nagy viharral, széllē."⁵ Göcseji magyar és muravidéki szlovén párhuzamaiban Illés Istent faggatja, egyes szerb vidékeken "testvérét", Ognjena Mariját (július 17-én ünneplik a pravoszlávok) a nevenapja felől. A szerb mitológiai szótár magyarázata szerint Ognjena Mariját azért ünneplik, hogy el ne árulja Sveti Ilijának, mikor van a nevenapja.⁶ Többnyire azonban a munkatiltalom megsértése miatt áll bosszút Illés a helyi hiedelemtörténetek szerint legalábbis, illetve azért, mert nem ünnepelték meg méltó módon a napját. Ennek párhuzamait is megtalálhatni a Balkánon. *Tihomir Đorđević* szerint az ézengés és villámlás elhárításának bevett módja a szerbek körében "bizonyos ünnepek megülése", ezek közé tartozik Ilandan is (a régi naptár szerint július 20-án, az új szerint augusztus 2-án).⁷ Itt jegyzendő meg, hogy a temerini nép nemcsak július 20-át (a "magyar" Illés), de augusztus másodikát is aggodva várja, még napjainkban is.⁸ Egyik helyi hiedelemtörténet szerint Illés azért jelent meg egymás után több évben is a temerini határban, mert: "Nem tartották még a napját, még csak még nem jelent. Hát a szenték bárhun mutatkoznak. Ő ijen vihar formába mutatkozott. Figyelmezteti a népeket, hogy a szent napokat még muszaj tartani."⁹ Úgy tartják, hogy Illés napjára is érvényes az igazság: "aki vasárnap gyűt, nem az eteti még", vagyis, aki dolgozik Illés-napon, az könnyen pórul jár. "Vót egyhold muhar a goszpodincai határba. Még én fi(j)atal vótam, huszonnyóc-harminc éves. Lē köllött kaszáni. És egy nap egy ember egy hold muhart nehezen bir

lékaszáni, ha nagyon jó a muhar. Most eltökétem, hogy Illés napja előtt lékaszalom. Megfenytem két kaszát, kikalapátam, hogy ne köjjön vele kint veszőnni. Mer Illés napján, ha valaki mēnt ki a határba, azt lēbēcsūték. Lebēcsūték. Nem nézték jó szēmmel. Hát én nem mēgyēk ki Illés napján, hanem majd elōtte. És mi történt? Nem birtam lékaszáni, mer rámsōtētēdēt. De maradt ēgyōra(j)i munka. Kint hattam a kaszákat a kukoricába. Mikō kezdēt viranni, mēgin ott vōtam biciklivel. Elvégeztem az ēgyōra(j)i munkát, hát most szárad az én muharom. A kaszát mēgint kint hattam a kukorica kōzt, hogy nē lássák Temerinbe, hogy én vōtam kint dōgozni. Mēg is száradt a muharom, összeraktam, persze, magam, ēgyedül. Mikor összeraktam az utolsó bogját, ēgy erōs forgōszél gyūtt, s az én muharfōdemēn végigmēnt. Ez három napnak utána törtīnt Illés után. Azt mondták az embērēk, mēgkīsēt az Illés három napot. Itthon, Temerinbe is vōt nagy zivatar. Abba az esztendōbe csinātattam új kaput az Újsoron. A vihar kōrōsztūelemelte a nagykaput a botlón, mēg lēverte a házrul a cserepet. A muharomat mēg úgy szētvitte a kukorica kōzt, hogy nem lēhetēt összeszēdni.¹⁰ T. Đorđević idézi Sveti Ilija kapcsán Lileket is, aki szerint e napon "nem dolgoznak sem a keleti pravoszlávok, sem a mohamedánok, mert félnek a menydōrgēstōl".¹¹ Más adatok szerint Szerbiában e napon végeznek semmilyen nehéz munkát, mert az szárazságot vagy ēgesōt okozna.¹² A *Szegedi szótár* az Illés-napi sūtés és mosás tilalmát említi. Ez utōbbi ismerik Temerinben is. "Azon a napon mostak. Ez Zsablyán vōt. Mikor a Német Ilka néni mosott. Oszt estefelé gyūtt ēgy nagy borulás, oszt a villám ēpp az ō házukba csapot bele. Pedig mondták neki, hogy Illés van, nē dōgozz. Ez gyērekkoromba vōt."¹³ Illēst, mint láttuk, összefüggsbe hozták a dōgvēsszel is. Ilyen vonatkozású példát megōrzőt a szájhagyomány is. "Anyuka, a felesīgēm mesēte mindig, hogy az ō ēdēsanyjának a testvérei majd mēnnek dolgozni. A goszpodincai határba. Goszpodincán nincs Illés, mondták. De a tanyán a libák, az ōvéké, pirossal mind mēgvōt jegyēzve. Hát amikor hazagyūttek, vōt mit látni. A libák mind mēgvōtak dōgōlve. Azok, akik dolgoztak Illés napján, azoknak mind mēgdōglōttek a baromfi(i)a(j)i."¹⁴ A munkatilalom szervesen kapcsolōdott a népi hiedelemvilág egész rendszeréhez, azonban az idők során elnyerte egyházi és községi hivatalos szentesítését is. A helyi napilap 1935-ben arról értesíti a község lakōit, hogy "a községi elōljáróság a régi szokásokhoz híven Illés napján úgy a községben, mint a határban teljes napi munkaszūnetet rendelt el, amit dobszóval hirdetett ki."¹⁵ Természetesen a munkatilalom mint tabu ekkorra már munkaszūnetté szelīdült, egyre inkább ünnepi funkciójává vált, nem feledtette el azonban a tabu hagyományosabb értelmét, a bajelhárítást. A bajelhárításnak más módozatával is éltek. "Nyōcszázēgybe, kettōbe, háromba úgy elvágta Temerīnt a jég, hogy Illēskō maj nem maratt búza, már lē vōt /aratva/, kukorica, sēmmi. Sēmmi. Akkō tették, mer ērū jōtt a jég, Szōreg felū, akkō tették Szōregné azt a kērēstēt oda (j)a, és eztet az ōdalt verte. Hogy babona-(j)ē a kērēst vagy nem babona, de attū erū a rēszrū mēg nem vōt jég. Kērēzzēk mēg idōsebb embērēktū, én nem vagyok szentēs, de nem

vót még jég erű."16 Az úgynevezett Kéri keresztet (nevét onnan kapta, hogy az ókéri út mellett áll), mái napig nagy tisztelet övezi. Az idők során háromszor ledöntötték (világháború, szövetkezetesítés, tagosítás) vagy meg rongálták, azonban buzgó hívek mindig újraállították. Az egykori fakereszt korhadt részeit többen maguknál tartják, egy idősebb parsztember a fa Krisztus egyik karját őrzi az eresz alatt, mint mondja, "hogy megsegítse az Úristen."17 Az Illés-naphoz kapcsolódó helyi hiedelmek között meg kell említeni azt a termésjóslást, miszerint "Ha Szent Illéskő zörög az ég, lukas lész a mogyorú,"18 Párhuzamait Čajkanović alapján pešteri és bihori hiedelmköziésekben is felismerhetni,19 nyilván összefüggésben azzal a délszláv tradícióval, hogy a mogyoró véd a villámoktól.

Az Illés-nap megünneplésére vonatkozó első, részletesebb adatokkal csupán a harmincas évektől kezdődően rendelkezünk. Egy korábbi, 1910-ből származó feljegyzés alapján arra következtethetünk, hogy a községi ünnepen tartott misére nem a katolikus templomban, hanem szabad ég alatt került sor.20 Illés-napi szabadtéri misézésre Bálint Sándor is említ példát. Az ünnepi misét követő népünnepély első említésére 1934-ben kerül sor. Korábbi meglétét sem igazolni sem cáfolni nem tudjuk. Azonban - bármikortól is datálódjon az Illés-napi népünnepély - szó sincs holmiféle elszigetelt jelenségről. Párhuzamai mind a magyar, mind a délszláv néphagyományban föllelhetők. A *Srpski narodni kalendar* rövid összefoglalója szerint például Crna Gora déli törzsei körében de Takovón is él az Illés napnak népünnepélyszerű megülése. "A kucs törzsbéliek, a vasojevićok és a többi Crna Gorai-i hegylakók Szent Illéskor tíz óra után népgyűlésre mennek. A nép rendszerint valamely víz melletti tisztáson gyülekezik, a fiatalság táncol és vigadozik, az öregebbek csoportokba verődve beszélgetnek a termésről és általános dolgokról."21 S, teszük hozzá a szerzők, Illés napján puskáikból a takovóiak a felhőkbe eresztenek néhány golyót. Temerinben a felhőlövöldözés ugyan nem dívott, viszont adataink vannak arról, hogy Illés-nap reggelén - 1934-35-36-ban - azért elsütöttek egy mozsárágyút. Hogy ennek volt-e hagyománya az első világháborút megelőző időkben, nem tudjuk. Tény az, hogy különösen a királyi diktatúra első éveinek idején népünnepélyről még a mozsárágyú mellőzésével sem lehetett szó. Az Illés-napi ünnepség lényegében a templom falai közé szorult, s nagyobbára a misére korlátozódott. Fordulatot az 1934-es ünnepség hozott, nyilván nem függetlenül bizonyos diplomáciai, bel- és külpolitikai konstellációktól sem, amelyekre ezúttal sem okunk, sem alkalmunk kitérni. Bizonyos, hogy a harmincas évek derekán Vajdaság-szerre intenzív, lelkes, de a dilettantizmus bizonyos jegyeit is magán viselő mozgalom indult meg a magyarság körében a még élő, de visszaszorulóban levő folklórtradíciók, néphagyományok felújítására. A folklorizmus sajátos jelenségéről van szó, amely elsősorban bizonyos népszokások megünneplésének területén érezte a hatását, noha kiterjedt a folklórművészetekre is. Gomboson Gyöngyösbokrétát, Csantavéren nagyboldogasszonyi népviseleti ünnepségeket, Bezdánban Gyöngykalárist és aratási ünnepséget, Muzslán Gyöngyösbokrétát, lovasbandériumos felvonulással,

Doroszlón szüreti mulatságot, Székelykevéen félévszázados letelepedési jubileumot ünnepeltek. Mindez, függetlenül a minőségtől, kétségkívül a nemzetiségi identitástudat megerősítését is szolgálta. Ilyen regionális kontextusban eleve-nítették fel a temerini Illés-napi szokásokat is. De nem csupán felelevenítették, hanem új elemekkel bővítették a már elhalványulóban levő tradíciót. A hagyományos néphit és népszokások, a hivatalos egyházi felfogás, a vásári kultúra és a kispolgári operettvilágkép hatása és megnyilvánulási formái bizonyára mind-mind kimutathatók lennének egy alaposabb elemzés során. Az Illés-nap megváltozott/megváltoztatott funkcióját pontosan érzékelte a Reggeli Újság cikkírója, amikor - persze, a magát fölvilágosultnak hívó középosztálybeli értelmiségi dölyfével - megállapította: "Ma már az Illés nap nem a rettegő ember babonás rémképeket festő tértlenségének napja..."²² Valóban, a szakrális népi tradíciók ebben a kavalkádban egyre inkább elvesztették korábbi fontosságukat. De természetesen nem szűntek meg teljesen.

Vizsgáljuk meg most az 1934-es ünnepség sorrendjét!

1. Reggel ötkor mozsárlövés;
2. A tűzoltózenekar zenés ébresztőt szolgáltat (hatkor);
(A későbbi években lovasbandérium is bejárta a falu nagyobb utcáit);
3. Fél nyolckor a községi egyesületek tagsága gyülekezett, majd egyesületi zászlaikkal a községháza elé vonultak;
4. Az egybegyűlt tömeg 9 órakor elindult az ún. táborig misét meghallgatni.

Érdeemes egy pillantást vetni a felvonulók beosztására:

iskolás lányok	a gazdakör lovasbandériuma	iskolás fiúk
nagylányok	az egyesületek tagsága zászlaikkal	legények
	férfiak (főleg parasztok, földumnkások)	
	templomi énekkar	
	zenekar	
	papság	
	előljároság	
	községi és hitközségi képviselők	
	asszonyok	

5. Tábori mise (tíz órakor);
6. Visszatérés a templomba az áldásra.

EBÉDSZÜNET

7. Aratófelvonulás 30 fogattal, lovasbendériummal, tűzoltózenekarral (két órakor);
8. Az aratónép körtánca;
9. Játékok, erőpróbák, versenyek;
10. Tánc (reggelig).

Az ünnepi sorrend a későbbiekben sem módosult lényegesen, legfeljebb a kísérőrendezvények változtak. Pl. 1934-ben bemutatták Kacsóh János vitézét, 1935-ben irodalmi estet szerveztek, 1936-ban egy "régi" temerini lakodalmat rekonstruáltak; stb. Szempontunkból különösen az 1936-os rekonstruált "régi temerini lakodalom" érdemel figyelmet. Főként azért, mert az eredeti tervek szerint nem amatőr táncosok lakodalmát tervezték erre - és a későbbi Illés-napokra -, hanem tényleges házasságkötést.

A Temerini Újság ezt alkalmi "vőfélyversben" harangozta be:²³

Nyolcvan néhány évvel ezelőtt - így nyáron
Az Isten haragja kaszált a határon
Egymás után kettő három esztendőben
Szent Illés szekere dübörgött az égen.

Őseink Illésnek ünnepet fogadtak
Mi meg azon eztán tartunk lakodalmat
Egy-egy pár közülünk minden esztendőbe
Ezen a napon lép az oltár elébe

Becsületes nevét a legelső párnak
Kik a jó példával im majd elől járnak
El nem árulhatjuk - erre köt az eskünk
Különben a névre több szót nem is veszünk.

A napilap hamarosan kénytelen elismerni a kudarcot. "Az idei népünnepély amelynek keretében egy régi temerini lakodalom kerül bemutatásra, különösen magasztos célt szolgál, amennyiben az ünnepség rendezősége tervbe vette, hogy az ünnepély jövedelméből az esküvő, szegénysorú ifjú párt egy 200 szögöles házhellyel megajándékozza s ezen szociális cselekedettel lehetőséget nyújt annak egy saját otthon felépítésére. Ezen magasztos, szép terv az idén sajnos nem sikerült, épp a megértés hiánya miatt. Nem jelentkezett oly szegény sorsú ifju pár, aki lakodalmát az egész község jelenlétében akarta volna megülni. Így az idei lakodalmas párt műkedvelők fogják megjátszani."²⁴ Az elfuserált ötletet tekinthetnénk akár helyi érdekű kuriózumnak is, amelynek nincs különösebb jeletnövsége a folklorisztika

sámára. S noha egyelőre nehéz bizonyítani, élnünk kell mégis a gyanúperrel, hogy a "szegénysorsú ifjú pár" kiházásításával szervezők - tudatosan vagy öntudatlanul - egykor *meglévő szokás* elevenítettek volna fel. *Bálint Sándor* Máriapócs búcsúnapja kapcsán említi a következőket: "Görögkatolikus papcsaládok még a közelmúltban is ilyenkor találkoztak Pócson egymással. Elhozták eladólányaikat is, hogy - mint mondogatták - majd Illés adja férjhez őket. Megjelentek rajta a szentelés előtt álló, házasulandó görögkatolikus papnövendékek is. Így a búcsú egyúttal házasságszerző alkalom volt.

Itt nyilvánvalóan igen régi, színes hagyomány emlékezetéről, utóéletéről van szó" - jegyzi meg Bálint Sándor, s XVIII. századi ruszin, román, magyar vonatkozású adatokat említi. Hozzáteszi még: "Illés napján - nyilvánvalóan a görögkeleti Illés-nap házasságszerző hagyományaitól ihletve - Hétfalu evangélikus csángó fiatalsága a múlt században párkereső multságot szokott tartani."²⁵

Az élénk Illés-kultusz jegyében 1938-ban Skrabán Endre helyi kádármester, naív festő elkészítette Illés próféta mennybemenetelét ábrázoló festményét, amit még ugyanabban az évben ünnepélyesen fel is szenteltek.

Az Illés-napi látványosságok a második világháború után visszaszorultak a templomba, templomkertbe. Az ünnepi misét a korábbinál jóval szerényebb keretek között mozgó, jórészt gyermekekkel előadott áhitatos dramatizált jelenetek, népzene, néptáncos műsorok követik napjainkban is.

Az Illés-nap a megváltozott társadalmi körülmények hatására mára elvesztette egykori varázsát, kohéziós erejét. A munkatiltalmat, az ősök által "Illés prófétának" tett, majd évente megújított fogadalmat egyébként is csak a kisiparosok és a földművesek tudják megtartani. S ők, különösen az utóbbiak, kitartóan ragaszkodnak is hozzá.

Jegyzetek

1. Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium II., 62-68. 1.
2. Lásd a Biblia Királyok könyvét.
Itt jegyzendő meg, hogy a bibliai "tüzes szekér" motívuma is él a helyi szájhagyományban, s az Illés próféta tiszteletére felszentelt festmény is a tüzesszekeres mennybementelt ábrázolja. A "tüzes szekér", de más mozzanatok ugyanúgy, az Illés-problematikát összefüggésbe állítják a szláv Perun-, a skandináv Thór-, a germán Donar- sőt az indiai Indra-kultusszal, erre azonban ezúttal nem szükséges kitérnünk.
3. Temerini Újság, 1937. VII. 18.
4. Adatközlő: Kohanecz György földműves, sz. 1909., fev. 1989.
5. Adatközlő: Horváth Lajos földműves, sz. 1915., fev. 1989.
6. Bálint Sándor: i.h., valamint a Srpski mitološki rečnik megfelelő szócikke.
A görögkeleti felekezeti délszlávok *Ognjena Marijájának* római katolikus naptári megfelelője *Kármelhegyi Boldogasszony* napja (július 16-án). Bizonyára nem véletlen, s mélyebb összefüggésekre utal, hogy a kármeliták Illés prófétában rendjük (mely a XII. sz.-ban tűnt fel Európában) alapítóját tisztelik.
7. Đorđević: Priroda u verovanju i predanju našega naroda, 1-4-114 l.
Szendrey Zsigmond A magyarság néprajza IV. kötetében Illés napja kapcsán többek között megjegyzi: "Az ősi kígyó- és medveünnep, pásztorok dologtöltő napja, de

- dologtító napja a gazdának is, mert menykő csapja a földön dolgozt." (279. l.) A szokás elterjedtségéről azonban közelebbi lokációt nem nyújt.
8. Csorba Béla: Temerini néphagyományok, 142. l.
 9. Adaközlő: Giric Franciska parasztasszony, sz. 1930., felv. 1989.
 10. Lásd a 4. sz. jegyzetet.
 11. Dordevid: i. h.
 12. Srpski mitološki rečnik, i. h.
 13. Lásd a 9. sz. jegyzetet.
 14. Lásd az 5. sz. jegyzetet.
 15. Temerini Újság, 1935. VII. 21.
 16. Adatközlő: Tóth Mihály földműves, sz. 1909., felv. 1979., gy: Varga Magdolna.
 17. Lásd az 5. sz. jegyzetet.
 18. Csorba: i. m. 143. l.
 19. Čajkanović: Rečnik..., 159-163. l.
 20. A temerini Miasszonyunk Iskolanővérek kéziratos krónikája (1881-1923).
 21. Srpski narodni kalendar, 129-130. l.
 22. Kovách Ágoston: Eddig nem tapasztalt igyekezettel és lelkesedéssel folynak Temerinben az Illésnap ünnepségek előkészületei. Reggeli Újság, 1936. VII. 16.
 23. Temerini Újság, 1936. VII. 18.
 24. Temerini Újság, 1936, VII. 19.
Valamint fontos adatokkal szolgált Varga Imre nyugalmazott kántor, sz. 1915. (1989).
 25. Bálint Sándor: i. h.

FÜGGELÉK:

Az 1936-os Illés-nap "restaurált" lakodalmára vonatkozóan két sajtóközleménnyel is rendelkezünk. Az Újvidéken megjelenő Reggeli Újság írása alapján a lakodalom tervezett sorrendje ez volt:

"1. Jegyajándék váltás.

2. Menyasszony kikérés, akit kiadnak ugyan, de csak úgy, ha a menyasszony násznagyának kérdésére a vőlegény vőfélyei meg tudnak felelni.

3. Az örömanya fogadja a menyasszonyt és a násznépet. A menyasszony vőfélyei a következő kezdetű verset mondják:

"Örömanya gyűjtsál világot,

Itt hozzák a gyöngyvirágot."

4. Jelképes esketés után visszatérnek.

5. Lakoma, amelyen a vőfélyek verseiket szavalják el, búcsúztatják a szülőket stb., stb.

6. Menyasszonytánc és kontyolás.

Közben a közönséget finom sütésű fonatos lakodalmi kaláccsal kínálják meg.

7. Temerini gyerekekből alakult zenekar hangversenye.

8. Negyven pár kigyerek népviseletben táncol.

9. Felnőttek tánca temerini népviseletben.

10. Öregek tánca."

(1936. július 17.)

A Temerini Újság tudósítóját leginkább a násznagy és a vőfélyek tréfás vetélkedője fogta meg:

"Lőrinc János, a menyasszony vőfélye ékes rigmusokban bejelenti, hogy fázik a menyasszony lába, mert a vőlegény nem hozta még a jegycipőt. De már itt is a vőlegény vőfélye, Pethő Lajos, aki víg, kurjongató kísérettel hozza a jegycipőt s viszi a virágot, rozmarint, amit a násznép között elfognak árverezni. Majd újból megjelennek a vőlegény kiküldöttjei Dujmovics József násznagy vezetésével, hogy elvigyék menyasszonyt. De ez nem megy olyan egyszerűen. A menyasszony násznépe nem engedi őket a portára. Kérdik mi járatban vannak, talán eltévedtek s amikor már bizonyos hogy nem más határába készültek, előáll a másik násznagy, Koperec Pál, hogy beengedik őket, ha megfelelnek az ő három találós kérdésére. Első kérdés: Mi van a keresztfán fölül? Megindul a találgatás sok kötegetéssel, máig kisüti Dujmovics, hogy a vendégoldal van a keresztfán felül. A második kérdést is megfejtji, hogy az ekének van hátul a szarva. A harmadik kérdést mi a csodák csodája, az hogy ő tegnap még *ka-nász* volt, ma pedig *nász-nagy*, szintén megfejtette. Tehát semmi akadálya sem volt annak, hogy kikapják a menyasszonyt és elkezdődött a búcsúztatás."

(1936. július 26.)

Mindez a lakodalmi szokások kutatásához is némi adalékkal szolgálhat a későbbiekben.

IRODALOM:

- ANTONIĆ, DRAGOMIR - ZUPANĆ, MIODRAG: Srpski narodni kalendar. Beograd, 1988.
- BÁLINT SÁNDOR: Ünnepi kalendárium II., Budapest, 1977.
- BÁLINT SÁNDOR: Szegedi szótár. Budapest, 1957.
- BIBLIA. Budapest, 1976.
- ČAJKANOVIC, VESELIN: Rečnik srpskih narodnih verovanja o biljkama. Beograd, 1985.
- CSORBA BÉLA: Temerini néphagyományok. Újvidék, 1988.
- DEDEK CRESCENS LAJOS: Szentek élete. Különös tekintettel a magyar szentekre és azokra, ki Magyarországon ősrégi idők óta fogva kiváló tiszteletnek örvendenek, valamint a különböző védőszentekre. A legjelesebb kútfők és szent életírók nyomán. Budapest, é. n.
- DORĐEVIĆ, TIH. R.: Priroda u verovanju i predanju našega naroda. Beograd, 1958.

- KULIŠIĆ, Š. - PETROVIĆ, P. Ž. - PANTELIĆ, N.: Srpski mitološki rečnik. Beograd, 1970.
- NODILO, NATKO: Stara vjera Srba i Hrvata. Split, 1981.
- POLNER ZOLTÁN: Sárember. Szeged, 1989.
- SEIBERT, JUTTA szerk.: A keresztény művészet lexikona. Budapest, 1986.
- VISKI KÁROLY szerk.: A magyarság néprajza. IV. kötet. (Harmadik kiadás), Budapest, 1943.